

Saulainā pretstatu zeme – Bulgārija

Piecām Jelgavas pilsētas bibliotēkas darbiniecēm – Viktorijai, Klintai, Olgai, Baibai un Gundegai – bija iespēja projekta “Andragoģija: virtuālā tālmācības sistēma bibliotekāriem” ietvaros viesoties Bulgārijā. Komandējuma laikā vērtējām bibliotēkāju izstrādātās tālmācības programmas, baudījām Bulgārijas sauli, jokojām par šīs zemes kultūras atšķirībām, kā arī guvām pāris idejas, kuras, iespējams, varēsim realizēt savā darbā.



Pirms komandējuma bibliotekārēm bija ielānota neliela tikšanās, kuras laikā apspriedām ar ceļojumu saistītos jautājumus un pieļāvām domu, ka Bulgārijā jaunā paaudze runā angļiski, bet gados vecākie cilvēki – krieviski. Ak vai, kā mēs maldījāmies! Lielajos tūrisma centros (Plovdiva, Sofija, kūrorti), visticamāk, tā arī ir, taču – ne Pasardžikā! Iebraucot Bulgārijā, Sofijas lidostā mūs ar uzrakstu “Andragogy” rokās sagaidīja divi transfēra puisi, kas bija nolīgti, lai mūs ar visiem koferiem veiksmīgi nogādātu Pasardžikas viesnīcā. Uz Viktorijas jautājumu, vai puisi runā krieviski vai arī angļiski, tika atbildēts vien ar daudznozīmīgu žestu – roku noplātīšanu. Šo žestu vēlāk Bulgārijā redzējām visai bieži dažādos kontekstos. Noprātām, ka puisi svešvalodas nezina, vai arī saprot, taču nespēj izteikties. Kad vēlāk ar Nikolā Furnadžijeva Reģionālās bibliotēkas direktoru Lučezaru Rikovu dalījāmies savā nepatīkamajā pieredzē, satiekoties ar šoferiem, direktors jokoja, ka šie šoferīši esot tipiski Bulgārijas *demokrātijas bērni*, visticamāk, arī Bulgāru valodu viņi zinot slikti. Bulgārijā svešvalodu apguve neesot spiesta lieta, tās tiek piedāvātas kā izvēles priekšmeti.

Citi pārsteigumi saistībā ar svešvalodu lietojumu mūs gaidīja arī vēlāk – projekta tulce, kas bulgāru delegācijai tulkoja no angļu valodas, bija ar ierobežotām angļu valodas zināšanām apveltīta. Viņa spēja uz uzdotu jautājumu atbildēt pavisam par citu tēmu. Piemēram, kad kāda no Latvijas pārstāvēm tulcei jautāja, kāds ir viņas amats bibliotēkā, viņa atbildēja: “Jūlijā sniega nav.” Bail pat iedomāties, ko viņa spēja iztulkot projektā iesaistītajiem bulgāriem... Bez tam minētā bulgāru tulce bija ļoti aktīva tūristu izpalīdzce: kad pusdienu pārtraukumā devāmies uz blakus esošo lielveikalu, lai nopirktu ko ēdamu, tad viņa

mums sekoja un komentēja it visus produktus, kuriem vien zināja nosaukumus, piemēram: "Milk, sugar, garlic, tomatoes, potatoes, cake..."* Bija grūti no gādīgās gides nevēlamās labvēlības izvairīties, tādēļ reizēm mēs izraudzījāmies šķietami vienkāršāko variantu – bēgšanu.

Pārsteidza arī tas, ka ne visiem viesnīcā strādājošajiem bija pietiekami labas angļu valodas zināšanas. Piemēram, kāda viesnīcas recepcijas darbiniece, uz manu jautājumu, kāda ir viesnīcā esošās saunas izmantošanas iespēja, skaidroja, ka par saunas lietošanu ir jāpabrīdina apmēram stundu **pēc** tam. Kad pārjautāju, vai **pirms** tam, darbiniece priecīgi apstiprināja, ka pirms saunas.

Jautru atgadījumu saistībā ar svešvalodu uztveri pieredzējām kafejnīcā. Kad kolēģe pasūtīja baltvīnu jeb *white wine*, viesmīle atnāca un sāka drudžaini uz papīra rakstīt WiFi paroli. Acīmredzot, baltvīns angļiski skan līdzīgi kā bezvadu internets. Vispār WiFi Bulgārijā tiek saukts arī par WiHi.

Aprīļa beigās skaista un zaļa mūs sagaidīja Bulgārijas daba. Jau ziedēja kastaņi, tulpes, pat īrisi un atsevišķas rozes.



Ceļā no Sofijas uz Pasardžiku mūs priecēja kalnu ainavas, arī no viesnīcas loga (dzīvojam 5.stāvā) pavērās kalnu panorāma. Mums, Latvijas iedzīvotājiem, kalni ir vilinājums un iepriecinājums.



Sevišķi skaisti kalnu skati bija vērojami senatnīgajā Plovdivā, kas dibināta 4000. gadus pirms mūsu ēras un tiek uzskatīta par vienu no vecākajām pilsētām pasaulē. Plovdiva bieži tiek dēvēta par pilsētu uz septiņiem kalniem. Senā pilsēta lepojas ar vienu no vislabāk saglabātajiem romiešu amfiteātriem.



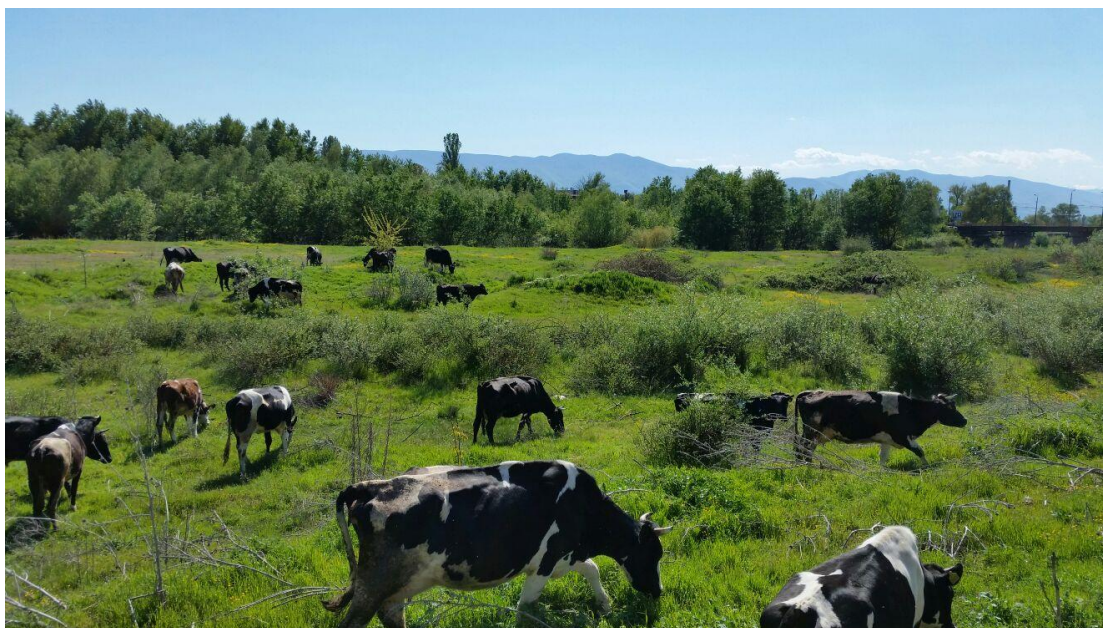
Tāpat Plovdivā aplūkojām greznu Etnogrāfiskā muzeja fasādi.



Par spīti nelielajai rocībai, Bulgārijas bibliotēku pakalpojumos ir vairākas lietas, ko apbrīnot. Piemēram, Nikolā Furnadžijeva Reģionālās bibliotēkas (Pasardžikā) organizētā lasīšanas zibakcija tika masveidīgi apmeklēta, jo bibliotēkas direktoram ir labi kontakti ar vietējām skolām. Skolēnu plūsma bija iespaidīga, akcijā piedalījās pat vairākas skolas.



Pasardžikas bibliotēka vasarās piedāvā vasaras lasītavu tuvējā Brīvības salas parkā. Bulgārijas laikpistāklī ir ļoti pateicīgi, lai šādu lasītavu veidotu. Mēs apmeklējām minēto parku un secinājām, ka tur jauki laiku var pavadīt gan draugu lokā, gan kopā ar ģimeni. Brīvības salas parkā vēl bez rotaļu laukuma un panorāmas rata bija atrodamas arī neliels zoodārzs. Domājams, ja tādā vietā tiek piedāvātas grāmatas, tas veicina interesi par lasīšanu. Parkam blakus plūst Maricas upe, bet upes ielejā, pa ceļam uz parku, rāmi ganās govīs. It nemaz neizskatās pēc pilsētas, vai ne?



Bez tam Nikolā Furnadžijeva Reģionālajā bibliotēkā tiek īstenots biblioterapijas projekts. Jaukas idejas šķita arī novadpētniecības lasītava un speciāli kino vērošanai piemērota telpa bibliotēkā. Nav mazsvarīgi arī tas, ka Pasardžikas bibliotēkas tiešām apjomīgās krātuves nodrošinātas ar īpašu pretputekļu sistēmu, kas palīdz grāmatas saglabāt ilgāk. Bet viens no savdabīgākajiem bibliotēkas piedāvājumiem – mākslinieku gleznu izīrēšana iestāžu vajadzībām, visbiežāk, advokātu birojiem un viesnīcām.



Pie bērnu bibliotēkas, kas atrodas pašā Pasardžikas centrā, mūs sagaidīja viesmīlīgais bērnu grāmatu varonis – Pinokio... Pinokio esot Bulgārijas bērnu vidū īpaši iecienīts varonis, šī koka lelle šķita tik dzīva un rosināt rosināja: ienāc bibliotēkā, izlasi ko aizraujošu!



Mums bija iespēja viesoties arī Bulgārijas galvaspilsētā Sofijā, kur apmeklējām Bulgārijas Nacionālo Kirila un Metodija bibliotēku. Brāļi Kirils un Metodijs bija Bībeles tulkotāji, kā arī Glagolicas alfabēta — kirilicas priekšteča — izveidotāji. Interessants šķiet arī fakts, ka Kirils jaunībā strādājis par bibliotekāru.



Bulgārijas Nacionālās bibliotēkas Retumu nodaļas pārstāve mūs iepazīstināja ar seniem un vērtīgiem rokrakstiem.



Komandējuma laikā bijām sajūsmā par Bulgārijas daudzveidīgo, garšīgo un galvenais – gana lēto – ēdienu piedāvājumu. Saulainajā zemē aug ļoti garšīgi tomāti un olīvas. Pat ūdens Bulgārijā garšoja kaut kā citādāk, daudz labāk nekā pie mums. Viesnīcā mazgājoties, pamanījām arī būtisku sadzīvē izmantojamā ūdens kvalitātes atšķirību – Bulgārijas ūdens bija maigs un glāsmains.



Interesanti, ka likumi Bulgārijā, šķiet, vairāk ir kā ieteikumi, nevis reāli īstenojamas lietas. Ja Bulgārijā aizliegts smēķēt publiskās vietās, tad realitātē smēķē šķietami visi un visur. Nikolā Furnadžijeva Reģionālā bibliotēka digitalizē materiālus, par autortiesību jautājumiem īpaši neraizējoties.

Mulsuma pilnus mirkļus sagādāja Bulgārijas atšķirīgā žestu valoda, par kuru mūs pirms brauciena jau e-pastā bija brīdinājis Bulgārijas delegācijas pārstāvis Georgs Petrovs. Proti, noliegumu bulgāri pauž, apstiprinoši pamācot ar galvu, bet piekrišanu – galvu pagrozot līdzīgi kā mūsu “nē”. Ne reizi vien jutāmies dīvaini, kad, kafejnīcā pasūtot ēdienu, viesmīle noraidoši pamāja ar galvu. Tikai pēc mirkļa sapratām, ka Bulgārijā tas ir apstiprinājums.

Šī ir, šķiet, vienīgā mūsu meiteņu kopbilde ar Georgu. Viņš bija ļoti viesmīlīgs un tūristus atbalstošs, vienīgais no Bulgārijas kolēģiem zināja angļu valodu un varēja sīkāk komentēt mums nesaprotamos jautājumus.



Vēl viena interesanta kultūras atšķirība, kas bija novērojama Pasardžikā, bija ielās izvietotie nekroloģi. Ja kāds cilvēks aiziet viņšaulē, tad pie viņa mājas tiek pielikts raksts par cilvēku ar fotoattēlu.



Ja atskatāmies uz andragoģijas projekta vērtēšanā paveikto, tad jāatzīst, ka latviešu delegācija savas kritizēšanas prasmes pierādīja spilgti. Mēs laimam esam kritizētāju tauta. Ja lietuviešiem bija vien pāris ieteikumu sistēmas uzlabošanai, savukārt bulgāri īsti nesaprata, kas būtu jādara, un noslēgumā nolasīja vien savdabīgu “ziņojumu no kosmosa”, tad Latvijas grupa strukturēja apmēram 50 ieteikumus: gan sistēmas tehniskos uzlabojumus, gan rosinājumus saturiskā materiāla pilnveidei. Ceram, ka vismaz daļu no mūsu ieteikumiem būs iespējams īstenot.

Vēlos izteikt lielu paldies mūsu darbīgajām un uzņēmīgajām kolēģēm Viktorijai un Klintai par dalību projektā “Andragoģija: virtuālā tālmācības sistēma bibliotekāriem”, kas deva iespēju mums (Baibai, Gundegai un Olgai) pārbaudīt un novērtēt projekta materiālus un mācību vietni. Ja kaut daļa no izstrādātajiem ieteikumiem tiks realizēti, būs kopīgiem spēkiem izveidota vērtīga mācību platforma bibliotekāriem!

Bulgārija mums atmiņā paliks ar siltumu, skaisto dabu, senatnīgo Plovdivu, kā arī ar daudzajām skulptūrām. Arī ar dzīvesprieku un gādīgu kolēģu atbalstu. Ar atziņu, ka prieku iespējams notvert un iekonservēt arī tad, ja vide nav tik perfekta, kā varbūt iecerēts. Pāris Bulgārijā iegūtie vasarraibumi man atgādina, ka arī mums, latviešiem, vēlams dzīvot mazliet nepiespiestāk, krāsaināk un pilnasinīgāk.



*Piens, cukurs, ķiploks, tomāti, kartupeļi, kūka...